

9.6.2025

Sosiaali- ja terveysministeriö
Lausuntopalvelu.fi**ASIA Lausunto arviointimuistiosta terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistusta varten
VN/33762/2023**

Sosiaali- ja terveysministeriössä on käynnissä terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistus, jossa uudistetaan terveydensuojelulaki (763/1994) ja sen nojalla annetut asetukset.

Terveydensuojelulainsäädännön uudistuksen tavoitteena on ajanmukaistaa sääntely vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä, parantaa lainsäädännön selkeyttä ja johdonmukaisuutta sekä vahvistaa terveydensuojelun vaikuttavuutta ja kriisinkestävyyttä. Otsikossa mainitussa arviointimuistiossa esitetään terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistuksen edellyttämät keskeiset kehittämistarpeet ja muutosehdotukset.

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt sidosryhmiltä lausuntoja arviointimuistiosta. Lausuntopalautetta hyödynnetään hallituksen esityksen valmistelussa.

Lääkäripalveluyritykset ry (LPY) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa. Alla on vastauksemme Lausuntopalvelussa.

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä arviointimuistiosta

LPY pitää tarpeellisena uudistaa terveydensuojelulainsäädäntöä vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Yhdistys kannattaa terveydensuojelulain kokonaisuudistukselle asetettuja tavoitteita: ajanmukaistaa sääntely vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä, parantaa lainsäädännön selkeyttä ja johdonmukaisuutta sekä vahvistaa terveydensuojelun vaikuttavuutta ja kriisinkestävyyttä.

Terveydensuojelulain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön terveyttä sekä ennaltaehkäistä, vähentää ja poistaa tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa vaaraa tai haittaa ihmisten terveydelle. Lausunnolla olevassa arviointimuistiossa esitetään selkeästi terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistuksen keskeiset kehittämistarpeet ja muutosehdotukset.

Luku 1 – Taustaa kokonaisuudistuksesta

LPY:n näkemyksen mukaan nykyisen, 30 vuotta voimassa olleen terveydensuojelulain (763/1994) uudistaminen on tarpeellista toteuttaa, koska kyseinen laki ja sen valvonta eivät enää kaikilta osin vastaa tämän päivän tarpeita.

9.6.2025

Yhdistyksen mielestä terveydensuojelulainsäädännön muutokset ovat tarpeellisia osana hallituksen laajempaa tavoitetta kansallisen turvallisuuden ja kriisinkestävyyden vahvistamiseksi. LPY kannattaa muistiossa esitettyjä toimivaltarajojen, viranomaisten välisen yhteistyön ja tiedonvaihto-oikeuksien tarkentamista.

Luku 2 – Nykytilan kuvaus

Nykytilanteen kuvaus on selkeä ja antaa hyvän tilannekuvan terveydensuojelulaista ja sen soveltamisesta.

Luku 3 – Arvio lainsäädännön toimivuudesta ja ehdotukset lainsäädännön kehittämiseksi

Yleistä

LPY kannattaa lain nimikkeen säilyttämistä terveydensuojelulakina. Kokonaisuudistuksen tavoitteeksi täytyy asettaa se, että uusi laki on mahdollisimman selkeä ja tarkoitustaan toteuttava.

Yhdistys edellyttää, että lainsäädännön kokonaisuudistusta tehtäessä turvataan elinkeinovapaus perustuslain 18 §:ssä säädetyn mukaisesti. Perusoikeuksien rajoittamista koskevien täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden edellytysten on täyttyvä myös silloin, kun elinkeinon, ammatin tai työn harjoittamiseen vaaditaan viranomaisen myöntämä lupa tai rekisteröinnin hyväksyminen.

LPY:n mielestä on perusteltua, että elinkeinotoimintaan liittyvistä pätevyysvaatimuksista säädetään lain tasolla.

Luku 1 – Yleiset säännökset

LPY kannattaa muistiossa esitettyä terveydensuojelulain tarkoituksen selkeyttämistä sekä riskiperusteista lähestymistapaa. Yhdistys pitää tärkeänä, että säännökset ja valvontatoimet ovat terveydelliseen riskiin nähden oikeasuhtaisia.

Arviointimuistiossa esitetään siirtymistä toiminnanharjoittajan omavalvonnasta yleisempään lähestymistapaan eli selvilläolovelvollisuuteen ja huolehtimisvelvollisuuteen, jotka kattaisivat yleisemmän velvoitteen kuin yksinomaan toiminnanharjoittajakohtaisen omavalvonnan ja laajentaisi vastuuta myös muihin toimijoihin.

LPY:n mielestä ehdotettu selvilläolovelvollisuutta korostava lähestymistapa ja sen tavoitteet terveyshaittojen ehkäisystä ja terveellisemmän elinympäristön tukemisesta ovat kannatettavia. Samalla pitää kuitenkin huolehtia siitä, että yritys tai yrittäjä ei joudu vastuuseen niistä oman elinkeinotoimintansa ulkopuolisista toimijoista, heidän tekemisistään tai laiminlyönneistään, joihin sillä ei ole käytännössä ollut mitään mahdollisuutta vaikuttaa. Selvilläolovelvollisuus ei saa johtaa yrityksen tai yrittäjän kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen.

Yhdistys pitää tärkeänä terveydensuojelulain yhteensovittamista muun väestön terveyden ja elinympäristön terveellisuuden turvaamiseen tähtäävän lainsäädännön kanssa. Terveydensuojelulainsäädännön yhteensovittaminen esimerkiksi työterveyshuoltolain kanssa on tarkoituksenmukaista. Lainsäädäntöä kehitettäessä on varmistettava, että työnantajille ei synny ylimääräistä hallinnollista taakkaa eri lakien mahdollisista päällekkäisistä velvoitteista ja että työnantajille aiheutuvat velvoitteet määritellään lainsäädännössä yhdenmukaisesti sekä riittävän yksilöidyllä tavalla.

9.6.2025

LPY esittää, että eri viranomaisten toimivaltarajat määritellään selkeästi, ja odottaa viranomais-
ten välisen yhteistyön olevan sujuvaa.

Terveysturvallisuuden uudistustyössä on otettava huomioon käynnissä oleva tartuntatautilain ko-
konaisuudistus. Esimerkiksi pandemian tapaisessa epidemiatilanteessa on oltava selvää, kumman
lain nojalla mahdolliset rajoitustoimenpiteet asetetaan ja kumpi laki on tällaisessa tilanteessa en-
sisijainen. Kannatamme lakien välisen suhteen selkeyttämistä yleislaki-erityislaki-periaatteen mu-
kaisesti.

LPY:n mielestä viranomaisten välisen tiedonvaihdon ja yhteistyön on oltava epidemiatilanteissa
selkeää ja sujuvaa. On tärkeää, että alueelliset viranomaiset tulkitsevat ja soveltavat säännöksiä
yhdenmukaisella tavalla kaikkialla Suomessa. Elinkeinonharjoittajille tarkoitettua viestintää sel-
keyttäminen myös häiriö- ja poikkeustilanteissa on tärkeää. Esimerkiksi Covid-19-pandemian ai-
kana tiedotus oli monelta osin hajanaista ja epäselvää. Tiedotusta tulee kehittää siten, että elin-
keinonharjoittajille/yrityksille kohdistuva viestintä keskitetään yhdelle toimijalle, jotta yritysten
on mahdollista löytää yhdestä paikasta kaikki tarvitsemansa tieto elinkeinotoimintaansa kohdis-
tuvista rajoituksista tai määräyksistä. Sama koskee myös terveysturvallisuuden ja valmiuslain vä-
listä suhdetta.

Luku 2 – Viranomaiset ja niiden tehtävät

LPY kannattaa kunnan terveysturvallisuutehtävien (6 §) osalta muistiossa ehdotettua valvonnan
riskiperusteisuuden korostamista, sillä se edistää ennaltaehkäisevää toimintaa ja vähentää hallin-
nollista taakkaa matalan riskin kohteissa. Elinkeinonharjoittajien yhdenvertaisen kohtelun turvaa-
miseksi on tärkeää, että lainsäädännön valvonta toteutetaan yhdenmukaisesti, tasapuolisesti ja
oikeudenmukaisesti kaikkialla Suomessa. Elinkeinonharjoittajille ja yrityksille kannattaa laatia sel-
keitä ohjeita, jotka tukevat niiden mahdollisuuksia noudattaa lainsäädännön vaatimuksia.

Häiriötilanteisiin varautumisen (8 §) osalta pidämme tärkeänä, että samaan aikaan käynnissä ole-
van valmiuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä valmiuslain terveysturvallisuutehtäviin liittyvät sään-
nökset otetaan huomioon terveysturvallisuuslain valmistelussa, jotta terveysturvallisuusviranomais-
ten riittävät toimintamahdollisuudet niin normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusolojen
tarpeissa turvataan. Viranomaisten toimivaltarajojen ja johtovastuun määrittely häiriötilanteissa
on keskeistä, jotta esimerkiksi Covid-19-pandemiassa koettu viranomaisten viestinnän haja-
naisuus ja epäselvyys vältetään.

Luku 4 – Ilmoituksenvarainen toiminta

–

Luku 5 – Talousvesi ja lämmin käyttövesi

–

Luku 6 – Jätteet ja jätevedet

–

Luku 7 – Asunnon ja muun oleskelutilan sekä yleisten alueiden terveydelliset vaatimukset

–

9.6.2025

Luku 9 – Hautausmaat ja hautaaminen

–

Luku 10 – Tiedonhankinta, tarkastus ja valvonta

LPY kannattaa arviointimuistiossa ehdotettuja eri viranomaisten tiedonhankintaan, tarkastukseen ja valvontaan liittyvien säännösten uudistamista ja selkeyttämistä sujuvan tiedonvaihdon turvaamiseksi.

Luku 11 – Tutkimuslaboratoriot ja maksut

–

Luku 12 – Kiellot ja määräykset

LPY kannattaa sitä, että terveydensuojelulain terveydensuojelua käsittelevien määräysten (51 §) suhde muihin laissa oleviin viranomaisen määräyksenantovaltuuksiin selkeytetään ja tarpeettomat päällekkäisyydet poistetaan.

Luku 13 – Pakkokeinot ja seuraamukset

LPY esittää, että uhkasakkoa, teettämisuhkaa ja keskeyttämisuhkaa koskevaa säännöstä tarkennetaan oikeusvarmuuden ja elinkeinonharjoittajien yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi. On oltava mahdollisimman yksiselitteistä, miten sitä voidaan soveltaa lainvastaisissa tilanteissa.

Yhdistys pitää tärkeänä, että viranomaisia koulutetaan ja ohjeistetaan siitä, milloin ja miten uhkasakkoa ja muita pakkokeinoja tulisi käyttää. LPY:n mielestä viranomaisten toiminnan on oltava lähtökohtaisesti neuvovaa ja ohjaavaa. Hallinnollisten keinojen ja seuraamusten on aina oltava ensisijaisia suhteessa rangaistuksiin.

Luku 14 - Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

–

Luku 15 - Erinäisiä säännöksiä

–

Tietojärjestelmät

–

Terveydensuojelulain hallintomenettelyjen arviointi ja kehittämistarpeet

LPY:n mielestä valvontakäytäntöjen on oltava eri valvontayksiköiden välillä mahdollisimman yhteisiä elinkeinonharjoittajien yhdenvertaisuuden turvaamiseksi.

Liite 1 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/5015)

–

9.6.2025

Vaikutusten arviointi**Taloudelliset vaikutukset**

Vaikutusten arvioinnissa ei ole otettu lainkaan huomioon yritysvaikutuksia ehdotetun toissijaisen vastuun osalta. LPY esittää, että terveydensuojelulakiin ehdotetuista lainsäädäntömuutoksista tehdään kattava yritysvaikutusten arviointi.

Ympäristövaikutukset

–

Muut ihmisiin kohdistuvat yhteiskunnalliset vaikutukset

–

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja